

УДК 811.161.2'282(477.86)

**ЛЕКСИКА СЕЛА СТРИГАНЦІ ЯК ОБ'ЄКТ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОГО
ОПРАЦЮВАННЯ. 3. 3 (ЗАГА – ЗАЇХАТИ)**

Любов Осташ, Роман Осташ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького,
вул. Університетська, 1/324, 79000 Львів, Україна,
тел.: (0 32) 239 47 70
e-mail: ostash@seznam.cz*

Запропоновано нові підходи до лексикографічного опрацювання лексики сучасного мовлення мешканців одного села. Об'єктом дослідження обрано говірку села Стріганці Тісменицького району Івано Франківської області.

Ключові слова: діалектологія, лексикографія, фразеологія, діалектне мовлення, говірка, село Стріганці.

DOI <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2108.68.8954>

Постановка наукової проблеми, її значення та актуальність. Діалектне словникарство є перспективною ділянкою наукової роботи. Попри наявність солідно підготовлених лексикографічних праць, які були видані у різні роки, багато проблем залишаються невирішеними. Не охоплено чимало діалектних масивів, а також немає теоретичного підґрунтя при укладанні діалектних словників, особливо тих, які стосуються лексикографічного опрацювання окремої говірки. Створення діалектних словників української мови є актуальним завданням мовознавчої науки.

Новизна дослідження полягає у тому, що у запропоновану лексикографічну працю, крім апелювальної лексики, введено оніми (імена, прізвиська, вуличні прізвиська, мікротопоніми), а також велику кількість місцевих фразеологізмів та узвичаєних висловів із детальним викладом їх значень.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями. Вивчення живої народної мови, цього духовного скарбу народу, є надійним джерелом для дослідження історії мови. Авторський доробок у зазначеній лексикографічній праці тісно пов'язаний із важливими завданнями, які стоять сьогодні перед українською та зарубіжною діалектною лексикографією.

Аналіз досліджень проблеми. Традиція вивчати окремі говірки та подавати як додаток до публікацій різні за обсягом словники давня [див., напр.: 3; 4; 8; 9; 10; 31; 32; 34; 38]. О. Горбач уклав близько 20 діалектних словників, у тому числі таких, які стосуються мовлення мешканців окремих населених пунктів [див., напр.: 6]. Ця традиція продовжується й активно розвивається і в наші дні. В останні роки опубліковано низку словників, які віддзеркалюють мовлення носіїв окремої говірки [1; 2; 7; 11; 33; 35; 36]. Ці лексикографічні праці мають різну структуру. Докладний аналіз праць, які висвітлюють специфічні особливості окремих говірок, здійснено у статті К. Глуховцевої „Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень”

[5]. Характеристика деяких діалектних словників окремих населених пунктів міститься у статті Н. Хобзей „Сучасне українське діалектне словництво” [19].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячено статтю. Лексика наддністрянських говірок залишається все ще недостатньо дослідженою. Ця праця значно збагачує той говірковий матеріал, який є сьогодні у науковому обігу.

Мета і завдання статті. Мета статті – запропонувати нові підходи до лексикографічного опрацювання лексики сучасного мовлення мешканців одного села. У зв'язку з поставленою метою визначено такі завдання: а) у межах кожної словникової статті подавати цитати із розмовного мовлення, які містять достатній для розуміння значення реєстрового слова контекст; б) разом із апелювальною лексикою у словник ввести й оніми: імена, прізвища, вуличні прізвиська, мікротопоніми; в) подавати у словнику максимальну кількість місцевих фразеологізмів та узвичаєних висловів, детально розшифровуючи значення кожного із них.

Загальнонаукове значення дослідження. У науковий обіг уведено значний за обсягом фактичний матеріал, який ліг в основу реєстру словника. Праця послідовно подає, крім апелювального, онімний, а також цінний фразеологічний матеріал, який увиразнює лексичний склад говірки цього регіону.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Об'єктом дослідження обрано говірку села Стриганці Тисменицького (діалектне стриганецьке – *Тисменецького*) району Івано-Франківської області, що міститься на південному заході наддністрянського діалекту. Село розташоване в 30 км від обласного центру – міста Івано-Франківська (якщо їхати через *Робинів*, *Клубівці*, *Тисменицю*). Вважають, що воно засноване у 1624 році. Село значиться на карті французького інженера-картографа Левассера де Боплана з 1650 року. Сусіднє село *Робинів* – набагато давніше, у писемних пам'ятках згадується з 1387 року. Із Стриганцями сусідять також села *Довге*, *Поберезжя* (діалектне стриганецьке – *Поберезжі*).

Структура словникової статті

Реєстрові слова подано великими літерами, виділено грубим шрифтом за українською абеткою. Після реєстрового слова у квадратних дужках наведено транскрипцію з обов'язковим позначенням наголосу та інших звукових особливостей лексеми. У мовленні стриганчан ненаголошений звук [e] звучить невиразно, часто наближаючись до [и] або [і]. Характерною особливістю говірки є те, що часто один і той же мовець може вживати будь-яку із цих паралельних фонетичних форм. Тобто при вимові лексеми **селó** ‘вид населеного пункту’ можливі такі фонетичні варіанти: **селó** [се^ло], **силó** [си^ло], **силó** [си^ло]. Із цієї ж причини, указуючи на середній рід у словникових статтях, присвячених прикметникам і дієприкметникам, указуємо (в ненаголошеній позиції) через скісну риску подвійну вимову, наприклад: „**ДОБРЕ́ЗНИЙ** [доб^резний], **-а, -е/-и**, *прикм.* **1.** Дуже добрий за характером. **2. перен.** (про їжу) дуже смачний”. Детальніше варіанти **-е/-и** не розшифровуємо, хоча слід мати на увазі, що, окрім указаних, можливі ще проміжні варіанти: звук [e], наближений до [и], та звук [и], наближений до [e]. Знак наголосу у транскрипції ставимо перед наголошеним складом. Після квадратних дужок подано ремарки: для **іменника** – вказівка на закінчення родового відмінка однини, вказівка на рід (*ч., ж., с.*, при іменникові спільного роду – *сп. р.*); для **діслова** – вказівка на частиномовну

належність слова та на вид (*док.*, *недок.*); для **прикметника** – вказівка на частиномовну належність. Прикметники подано у формі чоловічого роду, після того через коми вказано закінчення жіночого та середнього родів; для **інших частин мови** – вказівка на частиномовну належність. Якщо слово багатозначне, вказано всі відомі авторам значення лексеми. Ці значення відокремлено арабськими цифрами. Омоніми подано в окремих статтях із числовим позначенням індексу справа. Якщо реєстровим словом є вуличне прізвище, то у словниковій статті названо основні похідні форми прізвищ членів сім'ї, не розписуючи детально всі можливі варіанти антропонімоформул, у яких можуть уживатися ці основні форми. Докладніше про функціонування вуличних прізвищ у Стриганцях див. [29]. Всі умовні скорочення подано окремим списком.

Докладно особливості говірки села Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області та принципи її лексикографічного опрацювання авторами статті викладено у попередніх публікаціях, зокрема у статті „Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області [А, Б, В]” [30] та ін. [12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 27]

3

ЗА́ГА [ʰзага], **-и, ж.** (печія) згага.

ЗАГАДА́ТИ *див.* **ЗАГА́ДУВАТИ**.

ЗАГА́ДУВАТИ [загадувати] *дієсл.*, *недок.*, **ЗАГАДА́ТИ** [загадати] *док.* (кому що) **1.** Запрошувати кого-небудь на певний термін до виконання якоїсь роботи: (із розповіді про родича) *Приходів Васіль. Загадував на зовтра йти до него цементувати.* **2.** Наказувати кому-небудь на певний термін приступити до виконання якоїсь роботи: (із часів існування колгоспу) *Приходилла ланкова, загадувала зовтра йти на буракі.*

ЗАГАЛА́КАТИ [загалакати] *дієсл.*, *док.* (кого) **1.** Забити памороки комусь балачками. **2.** Затримати когось тривалою розмовою. *Див. ще ГАЛА́КАТИ.*

ЗАГАЛА́КАТИСИ [загалакатисі] *дієсл.*, *док.* **1.** Розмовляти довго, забувши про плин часу: *Ми тут загалакатисі з тоб'ов, а ч'ис йде: біжу, бо вже полудни, треба кор'ову доіти.* **2.** Будучи зайнятим тривалою розмовою, пропустити щось важливіше; протеревенити: *Ми з Марінов загалакатисі, а автобус лиш фіркнув коло нас* (тобто: одна із співрозмовниць через розмову не встигла на рейсовий автобус).

ЗАГАЛО́М [загалом] *присл.* Взагалі, загалом: *Пиєніцю засипають у ступір, піхають, там з неї лиш злізе сама полова, а загалом вона ціла, навіть після варіння.*

ЗАГА́ЛЬ [ʰзагал'] *присл.* Разом; усе вкупі: (про великі і малі розміром картоплини, зібрані на полі в одну купу) *Нема ч'ис з тим бавитисі* (тобто: Нема часу, щоб сортувати картоплини за розміром). *Зараз буде дощ. Скорінько збері в мішок і несі то всьо загаль.*

ЗАГА́ЛЬМУВА́ТИ [загал'мувати] *дієсл.*, *док.* Загальмувати. *Див. ще ГА́ЛЬМУВА́ТИ.*

ЗАГАМУВА́ТИ *див.* **ЗАГАМО́ВУВАТИ**.

ЗАГАМО́ВУВАТИ [загамовувати] *дієсл.*, *недок.*, **ЗАГАМУВА́ТИ** [загамувати] *док.* **1.** (що) затамовувати. **2.** (кого) заспокоювати; втихомирювати: *Його ма́ма - то му́дра жі́нка. Молоді між соб'ов так сварілисі, шо всі думали, шо вони разом жи́ти не бу́дут. Але вона то всьо загамувала.* *Див. ще ВГАМО́ВУВАТИ, ВГАМО́ВУВАТИСИ, ЗАГАМО́ВУВАТИСИ.*

ЗАГАМО́ВУВАТИСІ [зага¹мовуватис'і] дієсл., недок., **ЗАГАМУВА́ТИСІ** [загаму¹ватис'і] док. **1.** Затамовуватися. **2.** Заспокоюватися. Див. *ще* **ВГАМО́ВУВАТИ, ВГАМО́ВУВАТИСІ, ЗАГАМО́ВУВАТИСІ.**

ЗАГАМУВА́ТИСІ див. **ЗАГАМО́ВУВАТИСІ.**

ЗАГАНЕ́ТИ див. **ЗАГАНЬЫ́ТИ.**

ЗАГАНЬЫ́ТИ [заган'ыти] **ЗАГАНЕ́ТИ** [заган'е^нти] дієсл., недок., **ЗАГНА́ТИ** [загнати] док. **1.** Заганяти: *Такі всі байдужні, ніхто не хоче корови до стаїни загнати.* **2. перен.** Випадково, внаслідок необережності, застромлювати в тіло щось гостре: *Не робіть того, бо заженеш в палиці скáлку, ми будемо тобі вітігати і буде крик на всі світі.* Див. *ще* **ГНА́ТИ, ПІГНА́ТИ, ПОГНА́ТИ.**

ЗАГАРАЗДІ́ТИ [загараз¹дити] дієсл., док. **1.** (про річ) дець покласти і забути місцезнаходження. **2. перен.** (про істоту) відправити, помістити і т. ін. у важкі для проживання умови.

ЗАГАРА́ЖДЖУВАТИСІ [зага¹ражджуватис'і] дієсл., док., **ЗАГАРАЗДІ́ТИСІ** [загараз¹дитис'і] док. **1.** (в що і без додатка) запропашуватися; встрявати в що-небудь неприємне, в незручну ситуацію і т. ін. **2.** Потрапляти в небезпечне місце: (дорослий до хлопчика, який виліз на черешню) *А ти чо тудá загараздійсі?*

ЗАГАРАТА́ТИ [загара¹тати] дієсл., док. **1.** (чим, по чому) почати бити, стукати. **2.** (в що) почати сильно і різко стукати в що-небудь, грюкати. Див. *ще* **ВГАРАТА́ТИ, ГАРАТА́ТИ, ГАРАТНУ́ТИ, ПОГАРАТА́ТИ.**

ЗАГА́РБАТИ [за¹гарбати] дієсл., док. Обманом, хитрістю або силою привласнити собі чуже майно, гроші і т. ін. Див. *ще* **ГА́РБАТИ, НАГА́РБАТИ.**

ЗАГАРЧЕ́ТИ див. **ЗАГАРЧЫ́ТИ.**

ЗАГАРЧЫ́ТИ [загарч'ыти], **ЗАГАРЧЕ́ТИ** [загарч'е^нти] дієсл., док. **1.** (про собаку) загарчати. **2. перен.** (про людину) почати сильно, з раптовим гнівом або ненавистю говорити до кого-небудь. Якщо слово **га́ркнути** передає одноразову дію, то словом **загарчѳти** може бути передана не лише одноразова, а в певних ситуаціях і багаторазова дія.

ЗАГАСА́ТИ [зага¹сати] дієсл., недок., **ЗАГА́СНУТИ** [за¹гаснути] док. (переставати горіти, світити) гаснути. Те саме, що **ГА́СНУТИ.**

ЗАГА́ТА [за¹гата], **-и, ж.** Загата.

ЗАГАЧЕ́НИЙ [загач'ений], **-а, -е/-и,** дієприкм. Загачений.

ЗАГА́ЧУВАТИ [за¹гачувати] дієсл., недок., **ЗАГАТІ́ТИ** [зага¹тити] док. Загачувати.

ЗАГА́ЮВАТИ [за¹гайувати] дієсл., недок., **ЗАГА́ЙТИ** [зага¹йти] док. Займати, засаджувати певну земельну ділянку: *То не трéба загáювати горóд буряком* 'То не треба засаджувати город буряком'.

ЗАГИНА́ТИ [заги¹нати] дієсл., недок., **ЗАГНУ́ТИ** [заг¹нути] док. **1.** Загинати. **2. перен.** Явно брехати. **3. перен.** Вказувати надмірну ціну: *Він на базарі загнѳв таку́ ціну́, шо ніхто́ не хотѳв в него́ купувати.* Див. *ще* **ГНУ́ТИ.**

ЗАГИРЗА́ТИ [загир¹зати] дієсл., док. **1.** (про коней) заїржати. **2. перен., зруб.** (про людей) голосно зареготати, голосно розреготатися, втішаючись чим-небудь. Див. *ще* **ГИРЗА́ТИ.**

ЗАГІ́Н [заг'ін], **-го́ну, ч.** **1.** Ділянка землі, городу, поля. **2.** Велика ділянка чого-небудь посіяного або посаженого (сінокосу, картоплі і т. ін.): *То є шо копáти,*

там добрий загін мандибурки 'Нам довго доведеться викопувати картоплю (збирати урожай картоплі), бо там велика ділянка посаженої картоплі'.

ЗАГРЖЄВЛИНИЙ див. **ЗАРЖЬІВЛИНИЙ**.

ЗАГРЖЬІВЛИНИЙ див. **ЗАРЖЬІВЛИНИЙ**.

ЗАГЛАЇТИ [загла'їти] дієсл., док. **1.** Звести нанівець. **2.** Залагодити справу миром, втихомирити. Пор. **ЗАТАЛЮВАТИ, ПОТАЛЮВАТИ**.

ЗАГНАТИ див. **ЗАГАНЬІТИ**.

ЗАГНІВАТИСІ [за'гн'іватис'і] дієсл., док. Образитися: а) *Вона сі на мене загнувала*; б) (діти про собаку) *Він не гавкає, він загнувавсі*. Див. ще **ГНІВАТИСІ, ПОГНІВАТИСІ**.

ЗАГНІТИТИ [загн'і'тити] дієсл., док. Прирум'янити хліб, калач, булки і т. ін. при випіканні в печі за допомогою жарин.

ЗАГНІТОК [загн'іток], **-гтка, ч., перен., зруб.** Прізвисько низькорослої людини.

ЗАГНУТИ див. **ЗАГИНАТИ**.

ЗАГОДІ [заго'д'і] присл. **1.** Заздалегідь. **2.** Незабаром, через деякий час.

ЗАГОЛОСНО [за'голосно] присл. Занадто голосно. Див. ще **ГОЛОСНО**.

ЗАГОНИСТИЙ [за'гонистий], **-а, -е/-и, прикм. 1.** (про характер людини, рису вдачі) гарячковий, нервовий, нерівноважений. **2.** Палкий, завзятий. **3. перен., зруб., з відтінком осуду.** Який говорить або діє під впливом миттєвих душевних поривів, який приймає спонтанні і не завжди продумані рішення і прагне відразу ж їх реалізувати (часто потрапляючи потім у незручну ситуацію).

у знач. ім. **загонистий, -а, -е/-и** – той, хто приймає рішення і виконує їх імпульсивно, добре не продумавши.

Див. ще **ЗАГОРЕНІЙ, ЗАПАЛЕНІЙ**.

ЗАГОРЕНІЙ [заго'рений], **-а, -е/-и, дієприкм.** (про характер людини) **1.** Запальний, нервовий. **2.** Який приймає швидкі і часто неправильні рішення.

у знач. ім. **загореній, -а, -е/-и** – **1.** Той, хто має запальний, нервовий характер. **2.** Той, хто приймає поспішні, швидкі і часто неправильні рішення.

Див. ще **ЗАГОНИСТИЙ, ЗАПАЛЕНІЙ**.

ЗАГОРНЕНІЙ [загор'нений], **-а, -е/-и, дієприкм.** Одягнений (перев. у теплий одяг).

ЗАГОРНУТИСІ див. **ЗАГОРТАТИСІ**.

ЗАГОРОДА [загорода], **-и, ж.** Огороджене місце на подвір'ї для квітника, грядок або утримування влітку домашньої птиці і т. ін.

ЗАГОРОДЖЕНІЙ [загоро'джений], **-а, -е/-и, дієприкм. 1.** Який закритий для проходу чи проїзду плотом, зробленим з лози, пруття і т. ін. **2.** Який закритий для проходу чи проїзду за допомогою будь-якого предмета, речі і т. ін.

ЗАГОРОДЖУВАТИ [загоро'джувати] дієсл., недок., **ЗАГОРОДІТИ** [загоро'дити] док. **1.** (робити загорожу) загороджувати. **2.** (ставити яку-небудь перепону на чьомусь шляху) загороджувати, перегороджувати. Див. ще **ГОРОДІТИ, ОБГОРОДІТИ, ПЕРЕГОРОДЖУВАТИ**.

ЗАГОРТАТИСІ [загор'татис'і] дієсл., недок., **ЗАГОРНУТИСІ** [загор'нутис'і] док. **1.** (в що) одягатися (перев. у піджак або верхній одяг): *Він загорнувся в куртку і пішов до клубу*. **2.** Застібатися. Див. ще **ЗАГОРНУТИСІ**.

ЗАГОРТКА [загортка], **-и, ж.** Будь-який одяг, у який одягаються (перев. піджак або верхній одяг), особливо в негоду.

ЗАГРÁБУВАТИ [заг'рабувати] дієсл., *недок.*, **ЗАГРÁБАТИ** [заг'рабати] *недок.* (загортати, засипати чим-небудь) загібати. *Див. ще ВІЙГРАБАТИ, ГРÁБАТИ, ЗАГРÁБАТИ, ПОГРÁБАТИ, РОЗГРÁБАТИ.*

ЗАГРÁВА [заг'рава], **-и**, *ж.* Світло від кількох частих і сильних блискавок підряд.

ЗАГРÁНИЦІ [заг'раниц'і], **-і**, *ж.* Закордон: а) *Та ліпше би вона за той чубис на щось вівчиласі, а не валанцáласі по заграницьóх;* б) *А я шо не відів в тій заграници?* 'Мене не цікавить поїхати за кордон'.

ЗАГРИЗÁТИ [загри'зати] дієсл., *недок.*, **ЗАГРІЗТИ** [за'гризти] *док.* Загризати.

ЗАГРІТИ [заг'р'іти] дієсл., *док.* (про їжу) підігріти уже приготовану раніше страву: а) *Загріи си борщу!* б) *Загріи мнóсо і їж, áли помій рúки пéрший раз.* *Див. ще ГРІТИ, ПІДОГРІТИ.*

ЗАГУБІТИ [загу'бити] дієсл., *док.* Загубити. *Див. ще ГУБІТИ.*

ЗАГУРКОТІТИ [загурко'т'іти] дієсл., *док.* (почати гуркотіти) загуркотіти.

■ **аж загуркотіло** (за ким) – про чиюсь швидку втечу.

ЗАГУСÁТИ [загус'ати] дієсл., *недок.*, **ЗАГÚСНУТИ** [загуснути] *док.* Ставати густим, в'язким; гуснути, твердіти. *Див. ще ГÚСНУТИ.*

ЗАГÚСЛИЙ [загуслий], **-а, -е/-и**, *дієприкм.* (який загуснув) загуслий.

ЗАГÚСНУТИ *див. ЗАГУСÁТИ.*

ЗАГУСТІЙ [загус'тій], **-á, -é**, *прикм.* Густий понад норму, занадто густий: *То тісто загустé, трéба його трóха водóв розпустіти.*

ЗАДАВАТИ [зада'вати] дієсл., *недок.*, **ЗАДАТИ** [за'дати] *док.* (давати, пропонувати що-небудь для виконання, вивчення, розв'язання і т. ін.) задавати: *Він всьо літо проваланцóвсі, нічóго не читóв, шо йому в школі задали.*

ЗАДАТИ *див. ЗАДАВАТИ.*

ЗАДАЧИ [за'дач'і], **-і**, *ж.* (у математиці) задача.

ЗАДВІЙНИЙ [зад'в'їний], **-а, -е/-и**, *прикм.* (який складається з двох однорідних або подібних частин, предметів) подвійний: *У мене задвїйні вікна.*

■ **задвїйна фамілія** (= **двїйна родіна**) – коли родичаються і з одного боку, і з другого: наприклад, хлопець одружується з дівчиною, а брат нареченої потім, через якийсь час, одружується з сестрою нареченого. *Див. ще ДВІЙНИЙ.*

ЗАДÉНОК [за'денок], **-нка**, *ч.* Задня частина воза.

ЗАДÉРТИ *див. ЗАДИРАТИ.*

ЗАДИВУВАТИСІ [задиву'ватис'і] дієсл., *док.* Здивуватися. *Див. ще ДИВУВАТИСІ, ЗДИВУВАТИСІ.*

ЗАДИРАТИ [задир'ати] дієсл., *недок.*, **ЗАДÉРТИ** [зад'ерти] *док.*

1. (заломлювати краї або частину чого-небудь (покрівлі, одягу і т. ін.)) задирати.

■ **задирати (задерти) нóса** – ставати чванливим, гонористим; зазнаватися.

2. (робити, утворювати задирку – на дереві, пальцях руки і т. ін.) задирати.

ЗАДИРКА [за'дирка], **-и**, *ж.* (задерта шкірочка коло нігтя) задирка.

ЗАДИХÁТИСІ [задих'атис'і] дієсл., *недок.*, **ЗАДИХНУТИСІ** [задих'нутисі] *док.* Задихатися.

ЗАДІТИ [за'д'іти] дієсл., *док.* (що) покласти яку-небудь річ кудись і забути, в якому місці її було покладено. *Див. ще ПОДІТИ.*

ЗАДНИЙ [за'дний], **-а, -е/-и**, *прикм.* **1.** (який рухається, перебуває, міститься і т. ін. позаду, ззаду; протилежне – **перédний**) задній. **2.** (обернений назад;

зворотний (про напрям руху) задній. **■ задній хід** – (перев. про автомобіль) рух назад, у зворотному напрямку (не розвертаючи автомобіля у напрямку руху).

ЗАДОВОЛЕНІЙ [задоволені́й] **-а, -е/-и, дієприкм.** **1.** (який одержав задоволення від чого-небудь: виконаної роботи, зробленої покупки, одержаного подарунка і т. ін.) задоволений. **2.** Який одержав цілковиту насолоду від сексу: (із жартівливої розмови жінок) *Чи ти хоть раз в життю була задоволена?*

ЗАДОВОЛІТИ [задоволи́ти] дієсл., док. Задовольнити. Див. *ще* **ВДОВОЛІТИ**.

ЗАДОРÓЖКИ [задо́рожки], **Задорóжок**, *мн.* Назва поля.

ЗАДУРІТИ *див.* **ЗАДУ́РУВАТИ**.

ЗАДУРНІСІНЬКО [задурн'іс'ін'ко] *присл.* Цілком безкоштовно, задарма. Див. *ще* **ДУ́РНО, ЗАДУ́РНО**.

ЗАДУ́РНО [заду́рно] *присл.* **1.** (одержати що-небудь) безкоштовно або в подарунок. **2.** Задарма, без грошей, без оплати, в дарунок: *Ніхто в магазині заду́рно хліба не дає.* **3.** (працювати) без оплати праці. **4.** Не маючи користі, марно. **■ як заду́рно** – за низьку ціну; з дуже малою оплатою чи винагородою: а) *Не було купців на базарі. Більбу мусіла м віддати як заду́рно;* б) *Давай купим ту сорóчку, відши, вона люкс на тобі сидіт. І мало коштує. Як заду́рно.* Див. *ще* **ДУ́РНО, ЗАДУРНІСІНЬКО**.

ЗАДУ́РУВАТИ [заду́рувати] дієсл., *недок.*, **ЗАДУРІТИ** [заду́рити] *док.* **1.** Обманювати кого-небудь. **■ заду́рувати (заду́рити) комусь го́лову** – вміло обманювати кого-небудь брехливими розповідями: а) *Дóвго він їй го́лову заду́рував, аж по́ки вона не довідаласі, що він має йінчу дівчину;* б) *Він заду́рив дівці го́лову, тай бідне дівчиніско думає, що він з нив ожéнісі.* **2.** (кого чим) відвертати чиясь увагу. **3.** (про дітей) забавляти чимось, щоб відвернути таким чином увагу і заспокоїти: *Треба дитину чимось заду́рити, абі не плакала.*

ЗАДУ́Х [заду́х] *ч.* Душне, гаряче повітря: (із розповіді жінки про спекотну погоду) *Я пішла до́яти корбу, а від неї йде такий заду́х!*

ЗАДУ́ХА [заду́ха], **-и, жс.** Те саме, що **А́СТМА**.

ЗАДУ́ШИТИ [заду́шити] дієсл., *док.* Задушити. Див. *ще* **ДУ́ШИТИ**¹.

ЗАДУ́ШИТИСІ [ду́шитисі́] дієсл., *док.* Задушитися. Див. *ще* **ДУ́ШИТИСІ**¹.

ЗАДУ́ШНО [заду́шно] *присл.* (занадто душно) задушно.

ЗАДЗЬÓБАТИ *див.* **ЗАДЗЬÓБУВАТИ**.

ЗАДЗЬÓБУВАТИ [задз'óбувати] дієсл., *недок.*, **ЗАДЗЬÓБАТИ** [задз'óбати] *док.* **1.** (про птахів) ударяти дзьобом. **2. перен.** Домучувати кого-небудь безпідставними придирками: *Він мусів покинути ту роботу, бо начальник вже його був задзьóбов.* Див. *ще* **ВІДЗЬÓБАТИ, ВІДЗЬÓБУВАТИ, ДЗЬÓБАТИ, ДЗЬÓБНУТИ**.

ЗАЖА́РУВАТИ [зажа́рувати] дієсл., *недок.*, **ЗАЖА́РИТИ** [зажа́рити] *док.* Підсмажувати на сковорідці: (із розповіді мовця про спосіб приготування квасолі під назвою *шпарáгі*) *Треба варіти з стручка́ми, обтинáти кінчики (вусики). Вару́т, трут мо́ркву, зажа́рують з цибу́льков і даю́т оден зубóк чисничку́ потовче́ного і ма́слом помастью́т і ї́дуть.*

ЗАЖЕ́РЛИВИЙ [заже́рливий], **-а, -е/-и, прикм.** (про рису характеру) якому завжди мало багатства, грошей і т. ін., ненаситний.

ЗАЖІВО [за'живо] *присл.* **1.** (про рух) занадто швидко. **2.** (про час) надто рано, зарано: *Ще заживо йти на автобус.*

ЗАЖУРІТИСІ [зажу'ритис'і] *дієсл., док.* **1.** (почати тужити, сумувати) зажуритися. **2.** (про курку) почати видавати своєрідні звуки перед тим, як йти нестися. *Див. ще ЖУРІТИСІ, ПОЖУРІТИСІ.*

ЗА́ЗДРИТИ [заздр'іти] *дієсл., док.* Побачити. *Див. ще ВЗДРІТИ, ВВІДІТИ, ВІДІТИ.*

ЗАЗИРА́ТИ [зази'рати] *дієсл., недок.* Заглядати. **■ зазира́ти на чужі подвіра́** – заглядати через паркани на чужі подвір'я; бути надто цікавим або безсоромним, нахабним. *Див. ще ОБЗИРА́ТИ.*

ЗАЗИЧЬІТИ [зази'ч'іти], **ЗАЗИЧ'ЄТИ** [зази'ч'є'ти] *дієсл., недок.,* **ЗАЗІ́ЧИТИ** [за'зичити] *док.* (в кого) позичати. *Див. ще ЗІ́ЧИТИ, ПОЗІ́ЧИТИ, ПОЗИЧЬІТИ.*

ЗАІРЖ'ЄВИТИ *див. ЗАІРЖ'ЬВИТИ.*

ЗАІРЖ'ЄВЛИНИЙ *див. ЗАІРЖ'ЬВЛИНИЙ.*

ЗАІРЖ'ЬВИТИ [заір'ж'ив'іти], **ЗАІРЖ'ЄВИТИ** [заір'ж'є'в'іти] *дієсл., док.* (про металеву річ, металевий предмет, виріб і т. ін. – вкритися іржею) заіржавіти, заржавіти. *Див. ще ІРЖ'ЬВИТИ, ПОІРЖ'ЬВИТИ.*

ЗАІРЖ'ЬВЛИНИЙ [заір'ж'і'у'ли'ний], **-а, -е/-и, ЗАІРЖ'ЄВЛИНИЙ** [заір'ж'є'у'ли'ний], **-а, -е/-и, ЗАГІРЖ'ЬВЛИНИЙ** [загір'ж'і'у'ли'ний], **-а, -е/-и, ЗАГІРЖ'ЄВЛИНИЙ** [загір'ж'є'у'ли'ний], **-а, -е/-и, дієпримк.** Заіржавілий, заржавілий.

ЗАЇ́ЖДЖ'ЬИТИ [заї'ждж'іти] **ЗАЇ́ЖДЖ'ЄТИ** [заї'ждж'є'ти] *дієсл., недок.,* **ЗАЇ́ХАТИ** [за'їхати] *док.* Заїжджати: *а) Заїждж'є'ий на подвірі́ 'Заїжджай на подвір'я'; б) Він туй-туй не заї́хов маши́нов в ф'осу 'Він ледь не заї́хав машиною у канаву'.*

ЗАЇ́ХАТИ *див. ЗАЇ́ЖДЖ'ЬИТИ.*

Висновки та перспективи використання результатів дослідження. Здійснене дослідження переконує у необхідності видання сучасних словників діалектного мовлення мешканців окремого села. Мовний світ окремої говірки – це унікальне явище, яке розкривається власне у лексикографічних працях. Словники такого зразка дають змогу глибше проникнути у суть значення кожного слова та багатство його семантичних відтінків у різних ситуативних контекстах. У перспективі планується публікація цього словника у повному обсязі.

Список умовних скорочень

Див. – дивись; **дієпримк.** – дієприкметник; **дієсл.** – дієслово; **док.** – доконаний вид; **ж.** – жіночий рід; **згруб.** – згрубіле; **знач.** – значення; **ім.** – іменник; **мн.** – множина; **напр.** – наприклад, **недок.** – недоконаний вид; **перев.** – переважно; **перен.** – переносне значення; **пор.** – порівняй; **примк.** – прикметник; **присл.** – прислівник; **с.** – середній рід; **сп. р.** – спільний рід; **ч.** – чоловічий рід; **◆** – фразеологічні одиниці; **■** – узвичаєні вислови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аркушин Г.* Силенська гуторка / Г. Аркушин. – Луцьк, 1996.
2. *Астаф'єва М., Воронич Г.* Словник гуцульських говірок Річки та Яворова: у 4-х книгах / Марія Астаф'єва, Ганна Воронич. – Київ ; Івано-Франківськ, 2014. – Кн. 1. Скриптура перша: А–Ж.

3. *Вербовий М.* Спроба характеристики говірки села Лозоватка Криворізького району Дніпропетровської області / Микола Вербовий // *Ukrainistica*. Збірник наукових праць. – Кривий Ріг ; Краків, 2011. – Вип. 9. – С. 99–124.
4. *Гладкий П.* Говірка с. Нехворощі Андрушівського району Бердичівської округи (кол. Житомирського повіту) / П. Гладкий // *Український діалектологічний збірник* / ред. О.М. Синявський, А. Кримський. – Київ, 1929. – Кн. II. – С. 109–198.
5. *Глуховцева К.Д.* Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень / Катерина Глуховцева // *Діалектологічні студії*. 4 : Школи, постаті, проблеми / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів, 2004. – С. 262–274.
6. *Горбач О.* Південноволинська говірка й діалектний словник с. Ступно кол. пов. Здовбунів / О. Горбач. // О. Горбач. Зібрані статті. V. Діалектологія / О. Горбач. – Мюнхен, 1993. – С. 405–426.
7. *Друль І.С.* Словник говірки села Грабовець Стрийського району Львівської області (на правах рукопису) / І.С. Друль. – Луцьк, 2006.
8. *Курило О.* Фонетичні та деякі морфологічні особливості села Хоробричів давніше Городенського повіту, тепер Сновської округи на Чернігівщині / О. Курило. – Київ, 1924. (Збірник історично-філологічного відділу ВУАН. Праці Етнографічної комісії ; Т. 21).
9. *Лесюк М.* Мовний світ галицького села (Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області) / Микола Лесюк. – Івано-Франківськ, 2008.
10. *Мельничук О.С.* Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області) / О.С. Мельничук // *Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР*. – Київ, 1952. – Вип. 2. – С. 67–98.
11. *Негрнич М.* Скарби гуцульського говору : Березові / Микола Негрнич – Львів, 2008. (Діалектологічна скриня).
12. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г.1 (ГА – ГЛЯ-ГЛЯ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Вип.: 648–649 : *Слов'янська філологія* / наук. ред. Бунчук Б.І. – Чернівці, 2012. – С. 279–287.
13. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г. II (ГНАТ – ГОРІШНИЦІ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна* / [гол. ред. Тарас Салига]. – 2012. – Вип. 57. – С. 291–301.
14. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г.3 (ГОРЛИЧКО – ГРИМОТІТИ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* / [гол. ред. Н.Л. Іваницька]. – Вінниця, 2012. – Вип. 16. – С. 307–312.
15. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г.4 (ГРИНІХА – ГУЩІЙК) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Українське мовознавство* / [відп. ред. А.К. Мойсієнко]. – 2012. – Вип. 42/1. – С. 316–321.
16. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання [Г] / Любов Осташ, Роман Осташ // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації* / [відп. ред. І.В. Сабадош]. – Ужгород, 2011. – Вип. 24. – С. 150–155.

17. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ) / Любов Осташ, Роман Осташ // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки / гол. ред. Коцан І.Я. – 2013. – № 1 (250). – С. 79–84.

18. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 2 (Двійочник – Додумуватисі) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Studia Ucrainica Varsoviensia. 2 / Uniwersytet Warszawski, Katedra Ukrainistyki* ; [redaktor naczelny dr hab. Irena Mytnik]. – Warszawa, 2014. – S. 121–138.

19. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 3 (доживати – дюхувати) / Любов Осташ, Роман Осташ // Тенденції розвитку української лексики та граматики / За ред. Ірини Кононенко, Ірини Митнік, Світлани Романюк. – Варшава ; Івано-Франківськ, 2015. – Ч. II. – С. 162–187. – (У колі мови, літератури і культури ; W kręgu języka, literatury i kultury ; T. VIII)

20. *Осташ Л.Р., Осташ Р.І.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання (Ж) / Л.Р. Осташ, Р.І. Осташ // *Лінгвістика* / [гол. ред. К.Д. Глуховцева]. – 2011. – № 3 (24). – Ч. 1. – С. 101–108.

21. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. З. 2 (ЗААНТЕБЕЛЮВАТИ – ЗАВУЗКІЙ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Філологічний часопис* / [гол. ред. О.Ю. Зелінська] – Умань, 2017. – Вип. 2 (10). – С. 173–182.

22. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. I, Ĩ / Любов Осташ, Роман Осташ // *Studia Ucrainica Varsoviensia. 6 / Uniwersytet Warszawski, Katedra Ukrainistyki* ; [redaktor naczelny dr hab. Irena Mytnik]. – Warszawa, 2018. – S. 249–262.

23. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 1 (КАБАК – КАПЕЛЮХ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Філологічний часопис* / [гол. ред. О.Ю. Зелінська]. – Умань, 2015. – Вип. 1. – С. 87–94.

24. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 2 (Капітанка – княжна) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Studia Ucrainica Varsoviensia. 5 / Uniwersytet Warszawski, Katedra Ukrainistyki* ; [redaktor naczelny dr hab. Irena Mytnik]. – Warszawa, 2017. – S. 101–111.

25. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 3 (Кобзар – коро́п) / Любов Осташ, Роман Осташ // Тенденції розвитку української лексики та граматики / За ред. Ірини Кононенко, Ірини Митнік, Світлани Романюк. – Варшава ; Івано-Франківськ. – 2016. – Ч. III. – С. 74–89 (У колі мови, літератури і культури ; W kręgu języka, literatury i kultury ; T. XIII).

26. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 4 (КОРО́ТКИЙ – КРІ́ЧЬІТИ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Філологічний часопис* / [гол. ред. О.Ю. Зелінська]. – Умань, 2016. – Вип. 2 (8). – С. 68–79.

27. *Осташ Л., Осташ Р.* Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 5 (КРОВ – КБІ́ЯХ) / Любов Осташ, Роман Осташ // *Лінгвостилістичні студії* / [редкол. : С.К. Богдан (голов. ред.) та ін.]. – Луцьк, 2016. – Вип. 5. – С. 142–154.

28. *Осташ Н.* Словник діалектної лексики переселенців із Холмщини / Надія Осташ // Діалектологічні студії. 4: Школи, постаті, проблеми / відп. ред. П. Грищенко, Н. Хобзей. – Львів, 2004. – С. 355–378.

29. *Осташ Р.* Із життя сучасних українських прізвищ. 3 / Роман Осташ // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації / [відп. ред. П. Грищенко, Н. Хобзей]. – Львів, 2006. – С. 293–302.

30. *Осташ Р., Осташ Л.* Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано Франківської області [А, Б, В] / Роман Осташ, Любов Осташ // Діалектологічні студії. 9 : Запозичення та інтерференція / [відп. ред. Павло Грищенко, Наталя Хобзей]. – Львів, 2010. – С. 347-410.

31. *Паламарчук Л.С.* Словник специфічної лексики говірки села Мусіївки (Вчорайшенського району, Житомирської області) / Л.С. Паламарчук // Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР. – Вип. VI. – Київ, 1958. – С. 22–35.

32. *Панькевич І.* Говір села Руської, бувшого Марамороша в Румунії / І. Панькевич // Науковий збірник товариства „Просвіта” в Ужгороді. – Ужгород, 1934. – Т. 10.

33. *Сабадош І.В.* Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І.В. Сабадош. – Ужгород, 2008.

34. *Свенціцький І.* Бойківський говір с. Бітля / І. Свенціцький // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – Львів, 1913. – Т. СХІV. – Кн. II. – С. 116–153.

35. *Сизько А.Т.* Словник діалектної лексики говірки села Кишеньок Кобеляцького району Полтавської області / А.Т. Сизько // Методичні вказівки для вивчення курсу „Українська діалектологія”. – Дніпропетровськ, 1981.

36. *Турчин Є.* Словник села Тилич на Лемківщині / Євгенія Турчин. – Львів, 2011.

37. *Хобзей Н.* Сучасне українське діалектне словництво / Наталія Хобзей // Україна: культура, спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2006. – Вип. 15. – С. 819–826.

38. *Czyżewski F. Sajewicz M.* Słownictwo ludowe ukraińskiej gwary wsi Ochoża koło Chełma / Feliks Czyżewski, Michał Sajewicz // Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi w Polsce / pod red. Feliksa Czyżewskiego, Michała Łesiowa. – Lublin, 1997. – S. 45–87. – (Rozprawy slawistyczne ; 12)

REFERENCES

1. *Arkushyn H.* Sylenska hutorka / H. Arkushyn. – Lutsk, 1996.

2. *Astafieva M., Voronych H.* Slovyk hutsulskykh hovirok Richky ta Yavorova: u 4 kh knyhakh / Mariia Astafieva, Hanna Voronych. – Kyiv ; Ivano Frankivsk, 2014. – Kn. 1. Skryptura persha: A–Zh.

3. *Verbovyi M.* Sproba kharakterystyky hovirky sela Lozovatka Kryvorizkoho raionu Dnipropetrovskoi oblasti / Mykola Verbovyi // Ukrainistica. Zbirnyk naukovykh prats. – Kryvyi Rih ; Krakiv, 2011. – Vyp. 9. – S. 99–124.

4. *Hladkyi P.* Hovirka s. Nekhvoroshchi Andrushivskoho raionu Berdychivskoi okruhy (kol. Zhytomyrskoho povitu) / P. Hladkyi // Ukrainyskyi dialektolohichniy zbirnyk / red. O.M. Syniavskiy, A. Krymskiy. – Kyiv, 1929. – Kn. II. – S. 109–198.

5. *Hlukhovtseva K. D.* Hovirka yak obiekt dialektolohichnykh doslidzhen / Kateryna Hlukhovtseva // *Dialektolohichni studii*. 4 : Shkoly, postati, problemy / vidp. red. P. Hrytsenko, N. Khobzei. – Lviv, 2004. – S. 262–274.

6. *Horbach O.* Pivdenovolynska hovirka y diialektnyi slovnyk s. Stupno kol. pov. Zdovbuniv / O. Horbach. // O. Horbach. Zibrani statii. V. Diialektolohiia / O. Horbach. – Miunkhen, 1993. – S. 405–426.

7. *Drul I. S.* Slovnyk hovirky sela Hrabovets Stryiskoho raionu Lvivskoi oblasti (na pravakh rukopysu) / I.S. Drul. – Lutsk, 2006.

8. *Kurylo O.* Fonetychni ta deiaki morfolohichni osoblyvosti sela Khorobrychiv davnishe Horodenskoho povitu, teper Snovskoi okruhy na Chernihivshchyni / O. Kurylo. – Kyiv, 1924. (Zbirnyk istorychno filolohichnoho viddilu VUAN. Pratsi Etnohrafichnoi komisii ; T. 21).

9. *Lesiuk M.* Movnyi svit halytskoho sela (Kovalivka Kolomyiskoho raionu Ivano Frankivskoi oblasti) / Mykola Lesiuk. – Ivano Frankivsk, 2008.

10. *Melnychuk O. S.* Slovnyk spetsyfichnoi leksyky hovirky sela Pysarivky (Kodymskoho raionu Odeskoi oblasti) / O.S. Melnychuk // *Leksykohrafichnyi biuletен* Instytutu movoznavstva AN URSR. – Kyiv, 1952. – Vyp. 2. – S. 67–98.

11. *Nehrych M.* Skarby hutsulskoho hovoru : Berezovu / Mykola Nehrych – Lviv, 2008. (Dialektolohichna skrynia).

12. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. H.1 (HA – HLIa-HLIa) / Liubov Ostash, Roman Ostash // *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yurii Fedkovycha*. Vyp.: 648–649 : Slovianska filolohiia / nauk. red. Bunchuk B.I. – Chernivtsi, 2012. – S. 279–287.

13. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. H. II (HNAT – HORÍShNYTsI) / Liubov Ostash, Roman Ostash // *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna* / [hol. red. Taras Salyha]. – 2012. – Vyp. 57. – S. 291–301.

14. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. H.3 (HÓRLYChKO – HRYMOTÍTY) / Liubov Ostash, Roman Ostash // *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movoznavstvo)* / [hol. red. N.L. Ivanytska]. – Vinnytsia, 2012. – Vyp. 16. – S. 307–312.

15. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. H.4 (HRYNÝKhA – HUSHchÝK) / Liubov Ostash, Roman Ostash // *Ukrainske movoznavstvo* / [vidp. red. A.K. Moisiienko]. – 2012. – Vyp. 42/1. – S. 316–321.

16. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia [G] / Liubov Ostash, Roman Ostash // *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii* / [vidp. red. I.V. Sabadosh]. – Uzhhorod, 2011. – Vyp. 24. – S. 150–155.

17. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. D. 1 (DAVÁTY – DVIINÝI) / Liubov Ostash, Roman Ostash // *Naukovyi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Serii: Filolohichni nauky* / hol. red. Kotsan I.Ia. – 2013. – № 1 (250). – S. 79–84.

18. *Ostash L., Ostash R.* Leksyka sela Stryhantsi yak obiekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. D 2 (Dviiochnyk – Dodýmuvatysi) / Liubov Ostash, Roman Ostash //

Studia Ucrainica Varsoviensia. 2 / Uniwersytet Warszawski, Katedra Ukrainistyki ; [redaktor naczelny dr hab. Irena Mytnik]. – Warszawa, 2014. – S. 121–138.

19. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. D. 3 (dozhyváty – diukhuváty) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Tendentsii rozvytku ukrainskoi leksyky ta hramatyky / Za red. Iryny Kononenko, Ireny Mytnik, Svitlany Romaniuk. – Varshava ; Ivano Frankivsk, 2015. – Ch. II. – S. 162–187. – (U koli movy, literatury i kultury ; W kręgu języka, literatury i kultury ; T. VIII)

20. *Ostasz L. R., Ostasz R. I.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia (Zh) / L.R. Ostasz, R.I. Ostasz // Linhvistyka / [hol. red. K.D. Hlukhovtseva]. – 2011. – № 3 (24). – Ch. 1. – S. 101–108.

21. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. Z. 2 (ZANTEBELIUVÁTY – ZAVUZKÝI) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Filolohichni chasopys / [hol. red. O.Iu. Zelinska] – Uman, 2017. – Vyp. 2 (10). – S. 173–182.

22. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. I, Yi / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Studia Ucrainica Varsoviensia. 6 / Uniwersytet Warszawski, Katedra Ukrainistyki ; [redaktor naczelny dr hab. Irena Mytnik]. – Warszawa, 2018. – S. 249–262.

23. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. K. 1 (KABÁK – KAPELIÚKh) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Filolohichni chasopys / [hol. red. O.Iu. Zelinska]. – Uman, 2015. – Vyp. 1. – S. 87–94.

24. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. K. 2 (Kapítanka – kniázhna) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Studia Ucrainica Varsoviensia. 5 / Uniwersytet Warszawski, Katedra Ukrainistyki ; [redaktor naczelny dr hab. Irena Mytnik]. – Warszawa, 2017. – S. 101–111.

25. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. K. 3 (Kobzar – kórop) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Tendentsii rozvytku ukrainskoi leksyky ta hramatyky / Za red. Iryny Kononenko, Ireny Mytnik, Svitlany Romaniuk. – Varshava ; Ivano-Frankivsk. – 2016. – Ch. III. – C. 74–89 (U koli movy, literatury i kultury ; W kręgu języka, literatury i kultury ; T. KhIII).

26. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. K. 4 (KORÓTKYI – KRICHÝTY) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Filolohichni chasopys / [hol. red. O.Iu. Zelinska]. – Uman, 2016. – Vyp. 2 (8). – S. 68–79.

27. *Ostasz L., Ostasz R.* Leksyka sela Stryhantsi yak ob'iekt leksykohrafichnoho opratsiuvannia. K. 5 (KROV – KYIÁKh) / Liubov Ostasz, Roman Ostasz // Linhvostylistychni studii / [redkol. : S.K. Bohdan (holov. red.) ta in.]. – Lutsk, 2016. – Vyp. 5. – S. 142–154.

28. *Ostasz N.* Slovník dialektnoi leksyky pereselentsiv iz Kholmshchyny / Nadiia Ostasz // Dialektolohichni studii. 4: Shkoly, postati, problemy / vidp. red. P. Hrytsenko, N. Khobzei. – Lviv, 2004. – S. 355–378.

29. *Ostasz R.* Iz zhyttia suchasnykh ukrainskykh prizvysk. 3 / Roman Ostasz // Dialektolohichni studii. 6: Linhvistychnyi atlas – vid stvorennia do interpretatsii / [vidp. red. P. Hrytsenko, N. Khobzei]. – Lviv, 2006. – S. 293–302.

30. *Ostasz R., Ostasz L.* Slovník hovirky sela Stryhantsi Tysmenytskoho raionu Ivano Frankivskoi oblasti [A, B, V] / Roman Ostasz, Liubov Ostasz // Dialektolohichni studii. 9 : Zapozychennia ta interferentsiia / [vidp. red. Pavlo Hrytsenko, Natalia Khobzei]. – Lviv, 2010. – S. 347–410.

31. *Palamarchuk L. S.* Slovník spetsyficnoi leksyky hovirky sela Musiivky (Vchoraishenskoho raionu, Zhytomyrskoi oblasti) / L.S. Palamarchuk // *Leksykohrafichniy biuletén Instytutu movoznavstva AN URSR.* – Vyp. VI. – Kyiv, 1958. – S. 22–35.

32. *Pankevych I.* Hovir sela Ruskoj, buvshoho Maramorosha v Rumunii / I. Pankevych // *Naukovyi zbirnyk tovarystva „Prosvita” v Uzhhorodi.* – Uzhhorod, 1934. – T. 10.

33. *Sabadosh I.V.* Slovník zakarpatskoj hovirky sela Sokyrnytsia Khustskoho raionu / I.V. Sabadosh. – Uzhhorod, 2008.

34. *Svientsitskyi I.* Boikivskyi hovir s. Bitlia / I. Svientsitskyi // *Zapysky Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka.* – Lviv, 1913. – T. CXIV. – Kn. II. – S. 116–153.

35. *Syzko A. T.* Slovník dialektnoi leksyky hovirky sela Kyshenok Kobeliatskoho raionu Poltavskoi oblasti / A.T. Syzko // *Metodychni vказivky dlia vyvchennia kursu „Ukrainska dialektolohiia”.* – Dnipropetrovsk, 1981.

36. *Turchyn Ye.* Slovník sela Tylych na Lemkivshchyni / Yevheniia Turchyn. – Lviv, 2011.

37. *Khobzei N.* Suchasne ukrainske dialektne slovnnytstvo / Nataliia Khobzei // *Ukraina: kultura, spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist.* – Lviv, 2006. – Vyp. 15. – S. 819–826.

38. *Czyżewski F. Sajewicz M.* Słownictwo ludowe ukraińskiej gwary wsi Ochoża koło Chełma / Feliks Czyżewski, Michał Sajewicz // *Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi w Polsce / pod red. Feliksa Czyżewskiego, Michała Łesiowa.* – Lublin, 1997. – S. 45–87. – (Rozprawy slawistyczne ; 12)

Стаття надійшла до редколегії 20. 04. 2018

доопрацьована 20. 06. 2018

прийнята до друку 15. 08. 2018

LEXIS OF STRYHANTSI VILLAGE AS OBJEKT OF LEXICOGRAPHICAL PROCESSING. 3 / Z. 3 (ЗА́ГА – ЗА́ХАТИ).

Liubov Ostash, Roman Ostash

*Ivan Franko National University of Lviv,
Professor Ilarion Svientsitskyi Department of Slavic Philology
Universitetska Str., 1/324, 79000, Lviv, Ukraine,
phone: (0038 032) 239 47 70
e-mail: ostash@seznam.cz*

The article suggests new approaches to the lexicographical processing of the modern speech lexis of residents from the particular village. Dialect of the village Stryhantsi of Tysmenytsya district, Ivano-Frankivsk region was chosen as an object of the research, it is currently included into the dialect of the South-West Naddnistranshchyna. The village is situated 30 km from the regional center – the city of Ivano-Frankivsk (driving through Roshniv, Klubivtsi, Tysmenytsia). It is supposed that the village was founded in 1624. The village is marked on the map of the French engineer- map-maker Le Vasseur de Beauplan dated 1650. The article contains the third part of the lexemes starting from ‘3’ (Z) letter. Registry words are provided under the capital letters in bold in accordance with the Ukrainian alphabet. Each vocabulary article provides the transcription with the obligatory mark of the stress and other acoustic peculiarities of the lexeme after the registry word in the square brackets. Stress mark in the transcription is put before the stressed syllable. Remarks are provided after the

square brackets: for the noun – indication of the ending in the genitive case singular, indication of gender; for the verb – indication of the belonging to the part of the speech and aspect, for the adjective – indication of the belonging to part of the speech. Adjectives are provided in the form of masculine gender, followed by the endings in feminine and neutral genders; for other parts of the speech – indication of the belonging to the part of the speech. The glossary article provides all the meanings of the lexeme known to the author and the minimal quantity of the examples with the quotes from the colloquial dialect speech, especially with meanings which can differ from the meaning of the same lexeme in the standard language. Endings are separated by the Arabic numerals. Homonyms are provided in the separate articles with the separate quantitative indication of the index to the right. Onyms along with the appellative lexis are introduced into the glossary (last names, street nicknames, microtoponyms). Common phrases are also presented in addition to idioms. Some of the lexemes present a significant interest for the researchers of the historical grammar of Ukrainian language.

Key words: dialectology, lexicography, phraseology, dialectal speech, dialect, Stryhantsi village.